

Universal Declaration of Human Rights - Julia

© 1996 - 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the UDHR in Unicode project, <http://www.unicode.org/udhr>.

DUNYA' ' MUME MOCGOCYA' ' HAKYAW DANTIIGELIKAN

Kúmapabila

K'à mîna à mà kó dúnya' mànton' bεε ká kan ni bonya ye, àni kó bεε ká kan sàriya' la làkika' la, kó ò le be bεε ya hɔɔɔnya' sàbati, kà bεε kánya násuma' dúnya' sìgi' la.

K'à mîna à mà kó mocgya háke lonbaliya' ni à jàtebáliya' nàna ni syáman ye dúnya kɔɔɔ, minw kà hádamadenw dùsu' kási, àni K'à mîna mà tèle kúra min bɔɔɔ, à fɔɔɔ kó kúma' mín ká dí mín yé, ò bé ò fɔ, díina' mín ká dí mín yé, ò bé ò ke, kó mocgw kà síran ngɔn ná, ò banna, kó fàgantánya júgu banna, ò kúma' kera benkan ye min kera hamamadenw haminankoba ye,

K'à mîna à mà kó kà mocgya' háke' látanga ní sàriya' sìgili' yé sèn kán, yé wájibi yé wálasa mocgw kàna wájibiya kà múruti bènkánni' kánma, àni fàngajúgu' kánma,

K'à mîna à mà à ká kán tériya' yé ke jàmanaw ni ngɔn cε,

K'à mîna à mà dúnya' mume sáratikan' ná, Dúnya' Jàmanaw yá tɔ màntonw bεε kà à yira kó ù lánin be mocgya' hákeyabaw' la, ù lánin hádamadenya' tá bonya' ní à lànbe' la, ù lánin be cεw ní mùsow kányangɔnmaya' lá háke' lá, ní ù kà nàniya' sìri kà mocgya' yá ne sàbati, àni kà nánamaya' kecogo núman' sìgi sèn kán hɔɔɔnya' berebere kɔɔɔ,

K'à mîna à mà Dúnya' jàmanaw kà à nàniya kó ù bé jen ní Tɔnba yé kà mocgya' hákeyaw látanga à ná' mà dúnya' mume kɔɔɔ,

K'à mîna à mà, ò nàniya núman té sé kà síra' sɔɔɔ ní benkélenma má ke mocgya' hákeyako ní à hɔɔɔnyako' kán,

Dúnya' tɔnba' ya ngɔnlajereba' kà í kán' bila kà dunya' mumεε mocgɔɔ hakeeyaw dantigεelikan gánsi kà à yira ò nàniya nɔuman yé fεen ye, mín ká kán kà keε mànton' ni náɔɔɔ' bεεεε lànpíni ye, yálasa mocgɔɔ kelen kelen bεεεε, àni jεεkulu kelen kelen bεεεε ye nin dantigεelikan' nín tó ù hákili' lá, kà ù kàlan' ní lámadamuni' kɔɔɔɔ, kà fεεεε keε dɔɔɔɔɔnin dɔɔɔɔɔnin ù ya húkumu' kɔɔɔɔ, wálima dúnya bεεεε kɔɔɔɔ, kà hákeeya nínugu ní hɔɔɔɔɔnya nínugu látàngali' yíriwa, àni kà à keε bεεεε ye sɔɔɔ ù mà nɔá mà, à keεra ù ya jàmana kɔɔɔɔɔna ye, wálima jàmana gbεεεε min bé ù ya màra' kɔɔɔɔ.

Baabu jɔnna

Wólo' lá, hádamaden' bεε ye hɔɔɔn ye, bεε ká kán lànbe ní hákeyaw Mocg bεε ye hákilitigi ye, bεε ye hákilima ye ; ò là, ù ká kán kà ngɔn mína ní bádenya ye.

Báabu 2 nan

Mocg' bεε dɔ be kà à lon kó í ká kán ní mocgya hákeyaw ní à hɔɔɔ kófɔnín' bεε ye nin dantigelikan' nín kɔɔɔ, mocg má bɔ mocg keɔenkeɔenninya lá, fàragbeko ni fàrafinko te à la, síyawoloma te à cε ni múso má bɔ ngɔn ná, í be kán mín fɔ, ó té à la, díinako té à lá, hákilila ye mín yé polítikiko' lá, wálima hákilila gbεɔw, ó te à bɔɔɔɔko te à lá, n ye

fàgantanden ye wálima n ye fàgamaden ye, ó à la, nàfolotígiya ni bólokolonya te à la, nàmakalako ni hɔɔɔnyako te à la ; fɛn o fɛn be nà ní wólomali' ye mɔgɔw ní nɔɔn ɛɛ, ò sí te à lá.

O cógoya kélen mà, bɔyɔɔɔ má bɔ bɔyɔɔɔ la. I bɔyɔɔɔ' lànbe' tɔw ɛɛ' mà, í ya jàmana' kɛra jàmana' yɛɛmahɔɔɔnyanin ye, à kɛ jàmana ye mín be jàmana gbɛɛɛ ya màra kɔɔɔ, wálima à be à yɛɛ bólo jàmana gbɛɛɛ ya húkumu' kɔɔɔ, wólomali sí te kɛ kà lá ò kán.

Báabu 3 nan

Mɔgɔ' kɛra cogo ó cogo, à ká kán ní nánamaya' ye, à ká kán ní hɔɔɔnya' ye, à ká kán ní lákandali' ye.

Báabu 4 nan

Mɔgɔ sí te sé kà mìnà kà í kɛ jɔn ye wálima kà í kɛ bólokoɔɔmɔgɔ ye, jɔnya' banna, jɔnféere' banna sàriya' la.

Báabu 5 nan

A mán kán mɔgɔ sí ye jàngáta, wálima kà làjába, wálima kà à ní tɔɔɔ, níjuguya' dàmátɛɛɛ' fɛ, fó kà à lèebu.

Báabu 6 nan

Bɛɛ ká kán ní lànbe' ye sàriya' lá, à kɛra yɔɔɔ ó yɔɔɔ ye.

Báabu 7 nan

Bɛɛ ká kán sàriya' lá, àyiwa bɛɛ ká kán ní sàriya' ya làtangali' ye kà à sɔ à má kɛ wólomali ye. Bɛɛ ká kán ní kɔɛɛɛ ye sàriya' là kà i yɛɛ tanga bɔ wólomali' sugu ó sugu mà, mín be dántigɛlikan' nìn sɔsɔ, àni mín be se kà nà ní à sɔsɔli' ye.

Báabu 8 nan

A be bɛn mɔgɔ bɛɛ ye ɛɛn yɛɛ l, í ye í ya jàmana' sàriyaso' mágbe sàriya' mín násininin be ò kópa' mà, kà i lákisi kà bɔ wálew mà, minw be jàmana sàriyaw sɔsɔ.

Báabu 9 nan

A mán kán mɔgɔ sí ye mìnà, wálima kà dòn kàso' la, wálima kà à gbɛn kà bɔ à fàso' la, kà à sɔɔ kùn te à la.

Báabu 10 nan

A ká kán mɔgɔ' bɛɛ ye, bɛɛ fána ká kán ò lá, ni bɛn kɛra i kán, i ya kiti tige námara te mín na, bɛɛ na'na, tìribinali la, mín be à yɛɛ sàgo' la, ká kán mín na fána, tìribináli' mín bɛna jó dí à mà kà à ya hákɛ lɔ à ye, wálima kà jàlaki' bèn à kán ɛɛn' yɛɛ la, ni à jó tɛ à la.

Báabu 11 nan

1. Ní mìnaliko lára mɔgɔ ó mɔgɔ kùn, à te se kà mìnà ábada, fó ni kíti kà à yira tìribináli' la, kà à sɔɔ áwoka kà à láfàsa, kó àle nɔ' lò làkíka' la.

2. Mɔɔɔ sɪ te se kà mɪna kó la, kó' mɪn kɛtuma' kà à sɔɔ kójugu tɛ i ya jàmana' kɔɔ, wálɪma dúnya' sàriya' la. Mɔɔ' be kó' kɛ tùma' mɪn na fána, à ni nàngíli' mɪn ká kán, ò wágati' la, fóyi te se kà fàra ò kán kɔ' fɛ.

Báabu 12 nan

A te bɛn mɔɔ sɪ ye i sɛn' dòn mɔɔ gbɛɛ ya nánamaya' kónaw la, à ya sókɔɔ kónaw la, àni kà à ya bàtakiw kɔɔna gundow la, kà à sɔɔ jɔɔjɔɔ te à lá ; wálɪma kà mɔɔ' lèebu, kà à tɔɔ' cɛn. Sàriya' ká kán kà lɔ bɛɛ kɔ kɔɔ kà i látànga kà bɔ ò kó sùguya' mà.

Báabu 13 nan

1. Kà tágama jàmana' kɔɔ, yɔɔ ó yɔɔ ká dí i ye, jàmana' yɔɔ' mɪn ká dí i ye, kà sìgi yèn fána, o bɛnna bɛɛ ye.

2. Kà bɔ i fàso' la à ká dí cógo' mɪn, kà sègi à ká dí i ye cógo' mɪn, ò bɛnna bɛɛ ye.

Báabu 14 nan

1. nánimabori' ná, mɪn ye kà siran i ní' ná kà i yɛɛ níni, à be bɛn bɛɛ ye ye dògotu níni, kà jàmana gbɛɛ níni, kà i kàlifa' sìgi yèn, wà jàmana sɪ te se kà bàn i la kà i gbɛn.

2. Kà kójugu' kɛ sàriya' ká kán kà i nɔ' mɪna mɪn na, wálɪma mɪn dúnya' sàriyaba' sɔɔ, kó i be bòli kà tága i kàlifa jàmana gbɛɛ la, ò kó tɛ.

Báabu 15 nan

1. Mɔɔ' kɛra cógo ó cógo, à ká kán ni jàmana' dɔ jàmanadénɔ ye.

2. Mɔɔ si ya jàmanadénɔ' te se kà bɔsi i la kà à sɔɔ kùn jɔɔjɔɔ te à wà mɔɔ si te se kà mɔɔ si bàli kà bɔ jàmana' dɔ jàmanadénɔ' la kà dòn dɔgbɛɛ tá la.

Báabu 16 nan

1. Cɛ' ni mùso' fɛn ó fɛn séra bálikuya' mà, à be bɛn i ye fúru kɛ, kà kɛ ; lónanya ní dūgúlénɔ te ò la, díinako te ò la. Cɛ ni mùso bɛɛ ká kán sàriya' la, fúru' sirili' la, cɛlasígi' kɔɔ, àni fúrusa' tá fànfɛla' la.

2. Fúru' te sé kà sìri ní à má kɛ ni fúrungɔn' fɪla ya jɛn' ye.

3. Dénbaya dénbayaw kɛnin nɔɔn kán, ò le ye sìgida' ni màrada' jù' ye, wà à ká kán sìgida' ni fànga' ye ù lákanda.

Báabu 17 nan

1. Mɔɔ kɛlen, wálɪma jɛkúlu', bɛɛ ká kán ni táya' ye, bɛɛ tá ye i tá ye.

2. Mɔɔ dɔ mán kán kà bèn dɔ kán kà à tá bɔsi à la fàniya' kán.

Báabu 18 nan

Míiriya' mɪn ká dí i ye, i hákili' kà fɛn' mɪn mɪna, díina' mɪn ká dí i ye, bɛnna bɛɛ ye ; ò kɔɔ' ye kó ni i be à fɛ kà bɔ díina' dɔ la kà dòn dɔgbɛ la, ò be i mà ; kà díina' fàlen, ò be i mà ; àyiwa bɛɛ be se kà i ya séli' ni ya díina' kɛ i kélén, wálɪma jàma' la,

sùtara la wálíma kene' kán, à kera kàlanni' tá síra' ye, wálíma bàto' tá síra', wálíma séli.

Báabu 19 nan

Hákilila' mín ká dí mɔɔ' mín ye, ò benna i ye, à fɔli' kene' kán, ò dàgara ye. O kɔɔ' ye kó mɔɔ si te se ká mɔɔ tɔɔ à hákilila' kánma, mɔɔ se ká mɔɔ' bàli ká kùnnafóniw gánsi yɔɔ' mín ká dí i ye, jàmana' mín ká dí i ye.

Báabu 20 nan

1. Ká mɔɔn lájɛn mɔɔnye bolo mà, wálíma ká tɔn' sìgi, ò dàgara mɔɔ' bɛɛ ye.
2. A te se ká wájibiya mɔɔ si kán, kó i ye kɛ tɔn dɔ tɔnden ye ká à sɔɔ à mán dí i ye.

Báabu 21 nan

1. A be ben bɛɛ ye i sɛn' dòn i fàso' kónaw nánabɔli' la, à kera yɛɛbakun' ye wálíma i ká i wàsa' dòn mɔɔ gbɛɛ la, i yɛɛ ká mɔɔ' mín sùgandi i yɛɛ mà.
2. Ká lɔyɔɔ' sɔɔ i fàso' fòrobabáaraw la, ò be ben mɔɔ bɛɛ ye, wà bɛɛ ká kán à la.
3. Jàma' nàniya' le ye màrabólo' ya fànga' jù' ye ; jàma' be ò ɲ lánkɛɛmaya kàlafíli' sɛn' fɛ, ní' ò ye wóte' ye, námara te mín na. O kàlafíli' ká kán ká kɛ tuma ni tuma, bɛɛ ye wóte cógo kélen na, gùndo la wálíma cógo la, bɛɛ be i yɛɛ le nàniya' yira.

Báabu 22 nan

Sìgidénýa' húkumu' kɔɔ, bɛɛ ká kán ni i fàso' màrabólo' ni dúnya' tɔ demɛ' ye, i ya dúnyalatigɛ' gbɛɛyaw la ; bɛɛ ká kán ni nàfasɔɔ hákɛya' ye, àni mɔɔya' hákɛya', àni lɔnko' ni séko' hákɛya' mín be í lànbe' kɔɔta, ká í ya hádamadenya' sàbati.

Báabu 23 nan

1. Bɛɛ ká kán ni báara' ye, báara' mín ká dí à ye, bèn te kɛ à kán báara' mín na ; bɛɛ ká kán ká látànga báarasɔɔbaliya' fána mà
2. Mɔɔ' ni mɔɔ' mín ya báara' ye kélen ye, òlugu ká kán ni sàra kélen ye, wólomali te mín na.
3. Báarakɛla' bɛɛ ká kán ni sàra ye, mín be ben à ya báara' kíima' mà, mín be à màko' nà, mín be à tó à ni à ya dénbaya' be bálo ù hákɛ' la, bònýa' kɔɔ ; ká sínipasigi' fána jàte' mìnna ò la n'à be ben.
4. A be ben bɛɛ ye sendika sìgi, wálíma ká dòn sendika' la, yálasa ká i yɛɛ látànga.

Báabu 24 nan

Bɛɛ ká kán ni làganfíya' ni dàamu' ye : ò be à yira ko dàn ká kán ká ye báara' kùntaga' la, báarakɛla ká kán ká baara' bìla tuma ni tuma.

Báabu 25 nan

1. Bɛɛ ká kán ni nánamaya' dàamu' ye, mín be à tó à ni à ya bálo', ù fɛɛɔɔ, ù sìyɔɔ', ù fúrakɛli', àni nánamaya' làganfiyalan' be mɔɔya cógo' mín ; báarakɛla' ká kán ni màrabólo' ya demɛ' ye ní ya báara' cenna, ní jànkáro' ká lásigi, ní lùjura ká à sɔɔ, ní à kɛ

firiyato ye, ni korɔ' nàna kà à dɛɛ, wálíma gbɛɛya' fɛn ó fɛn kà à sɔɔ, mín be à kɛ dɛɛbagato ye kà à sɔɔ à yɛɛ nɔ tɛ.

2. Mùsow ya kɔnɔmaya' ni dɛnw ya dɛnmisɛnya' ká kán ní dɛmɛ mǎgbɛn kɛɛnkɛɛnnin ye. A kɛra fúrukɔnɔden ye, wálíma à kɛra fúrukɔfɛden ye, dɛn' bɛɛ ká kán ni tàngali' ye.

Báabu 26 nan

1. Bɛɛ ká kán ni kàlan' ye. Sàra mán kán kà bɔ ò kàlan' nà, i n'àfɔ kàlan' dùgumála' fó kà tága sé sépe' mà, wálà bèpes' la. Kà tága sé mà, ò ye wájibi ye. Tekinikikálan' ni báarakalan' ká kán kà kɛ fɛ lɔkɔnɔn ye ; sánfɛkalan' ká kán kà nɔɔya bɛɛ mà, bɛɛ ká kán kà kánya à la.

2. Kàlan' làpíni' ká kán kà kɛ kà mɔɔ' ya hádamadenya' fá, àni mɔɔya' hákɛw ni à hɔɔnya' lásàbati. A ká kán kà nɔɔnfaamuya nɔɔnbonya' sàbati mɔɔw ni nɔɔn ɛɛ, kà tériya' sàbati jàmanaw síyaw ni díinaw ni nɔɔn ɛɛ, àni kà dúnya' tɔnba' dɛmɛ nàsuma' la dúnya' kɔnɔ.

3. Dɛn' ladamu cógo ni à ya kàlan' sífaya' sùgandili' ye fàɛ ni bámuso' tá lè ye fɔɔ.

Báabu 27 nan

1. A be bɛn bɛɛ ye i sɛn' dòn, à ká dí i ye cógo' mín na, i ya jàmalájekow ni nánagbɛw la, kà dàamu' sɔɔ sékow la, àni kà i niyɔɔ' kɛ lɔnkow yíriwali' la, kà ù nàfa' sɔɔ.

2. Fɛn ó fɛn bɔra lɔnkow ni sékow ni másalaw kɔnɔ, ní à béna kɛ báasi mɔɔw mà, à kɛra ù bólofɛn ɛɛnni ye wálà kùnmasúuli, bɛɛ ká kán ni làtangali ye òlúgu mà.

Báabu 28 nan

Dàntigɛlikan' kɔnɔ hákɛyaw ni hɔɔnya' sàbatíli' sìgida' la, jàmana' kɔnɔ, àni dúnya' mùmɛ kɔnɔ, bɛɛ ká kán ní ò ye.

Báabu 29 nan

1. Sìgida' ya hákɛ' ye mɔɔ kɛlen kɛlen bɛɛ kùnko ye, k'à lá à kán ní sìgida' tɛ, i ya mɔɔya' te dáfa.

2. Dàn sí te mɔɔ' ya hákɛyaw' ni à ya yɛɛmabíla' la, fó à dɔ be kà i kɔɔsi à kana mɔɔ gbɛɛ tɔnɔ, à ye i jànto mɔɔ gbɛɛ ya hákɛyaw la, àni jógonumanya' ni nàli' ni jàma' làganfíya' kánma, bɛɛkanya' kɔnɔ.

3. O hákɛyaw ni n-tá-ye-n-yɛɛ-ye' te bɛn cógo sí la, ní ù be Dúnya' tɔnba' ya sàriyaw sɔɔ.

Báabu 30 nan

Yɔɔ sí te dàntigɛlikan' nɔn kɔnɔ, ní fànga, wálíma jàmakúlu, wálíma mɔ gbansan be sé kà míriya gbɛɛ bɔ ò kɔnɔ kà nà ni ków ye wálíma wáleyaw ye, minw bena ni dàntigɛlikan' nɔn hákɛw ni à hɔɔnya' bènni' ye.